

Bygherrerapport for udgravning af

Journalnr.: SIM 5/2009

Sb nr. 208

KUAS j.nr.: 2008-7.24.02/SIM-0018

Sted: Skærskov I

Matr. nr.: 19C

Ejerlav: Funder by

Sogn: Funder sogn

Herred: Hids

Gl. Amt: Viborg



Resume

Udgravning af udvalgt undersøgelsesområde forud for opførelsen af motorvejen mellem Bording og Funder gav følgende resultater. Der fremkom omkring 200 fyldskifter af kulturhistorisk karakter i feltet. Udgravningens resultater bekræfter dateringen, der blev givet efter endt prøvegravning - yngre bronzealder eller tidlig førromersk jernalder. Dateringen er dog ved udgravning blevet styrket af både anlægstyper samt fundmateriale, og er derfor blevet indsnævret til yngre bronzealder ca. 700 – 500 f.Kr. Der kunne udskilles 3 hustomter med 3 tilknyttede nyttebygninger ved udgravningen. Desuden viste der sig at være en skjult overpløjet høj, som kun vanskeligt kunne erkendes i udgravningsfladen.

Sted	Dato	Navn og underskrift
Silkeborg Museum	15/8 2009	Peter Bye Jensen

Indledning

Denne rapport er resultatet af undersøgelsen af SIM 5 2009/ Skærskov I. Nedenfor vil der blive redegjort for undersøgelsens resultater. Udgifterne til disse undersøgelser påhviler ifølge museumsloven §26 stk. 2 og §27 stk. 4 bygherre, der i dette tilfælde er Vejdirektoratet. Al korrespondance er ført mellem museumsinspektør Peter Mohr Christensen, Silkeborg Museum. Arkæolog ved Silkeborg Museum Peter Bye Jensen foretog den arkæologiske undersøgelse og udfærdigede nærværende rapport.

Udgravningens resultater

Der blev ved undersøgelsens start udsat et felt med GPS med et samlet areal på ca.6000 m² (se fig.1). Undersøgelsesområdet er præget af en meget sandet og gruset undergrund, der med den nuværende tørke gav meget vanskelige observationsforhold. Trods disse forhold fremkom flere forhistoriske anlæg, der kan udskilles i 2 hustomter, ca.9 kogestensgruber, 1 større grubekompleks, 3 firstolpehuse samt et aftryk af en gravhøj med randstensskæde.



Fig.1. Den røde figur markere undersøgelsesområdet.

De to hustomter er tolket ud fra anlæggene samhörighed i fyldtype og placering. Der kunne i prøvegravningen af området udskilles endnu et hus, men dette kunne ikke erkendes ved udgravning. Da de fornævnte undergrundsforhold kan have gjort at man ikke kunne erkende dette hus regnes dette ikke med til denne undersøgelse.

Stolpehullerne, der udgjorde de tre huse, kunne adskilles som tagbærende stolpehuller, vægstolper, gavlstolper og indgangs stolper (Se fig 2).

Sammenholder man fund og strukturer giver dette et indtryk af en kontinuerlig bebyggelse fra yngre bronzealder til starten af førromersk jernalder. Dvs. en gård der har været udskiftet et par gange i tidsrummet mellem 700 og 500 f.Kr. Tilknyttet denne gård har der været et par såkaldte nyttebygninger eller små lader. I alt var der tre nyttebygninger, og derfor kan man forestille sig at disse har knyttet sig et gårdhus i hver af de tre husfaser. Ligesådan er det med gruberne der ligger spredt omkring husene. Deres indhold varierer fra kogesten og lerkar brugt i husholdningen til

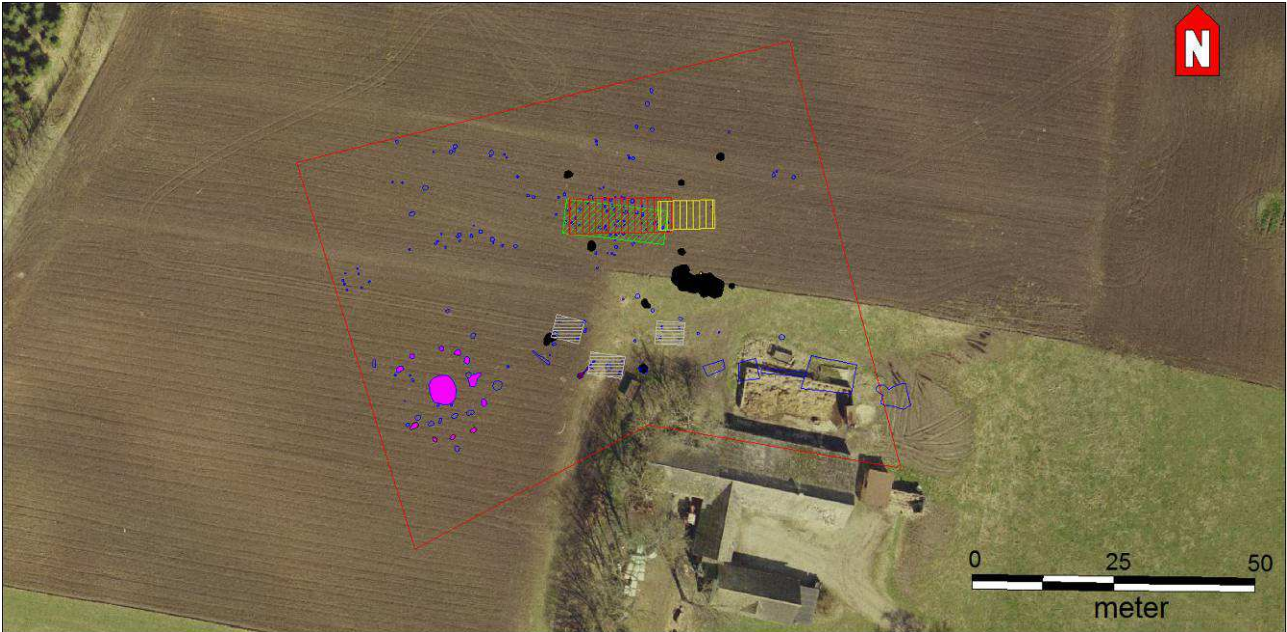


Fig. 2. Her er markeret langhuse med hhv. rød, grøn og gult, nyttebygninger med hvidt, div. Gruber med sort og en overpløjet gravhøj med lilla. De blå omrids er generelt registrerede anlæg.

sammenrydning af forskelligt affald (se fig.3). Det er disse gruber der er med til at datere bebyggelsen, da lerkarskårene i dem igennem oldtiden skifter efter tidens mode. På den måde kan man sammenholde fundene på Skærskov I med den overordnede kronologi der gælder for yngre bronzealder.



Fig.3. Kogestensgrube A169.

Udover strukturerne fra yngre bronzealder, fremkom der et aftryk af en ikke registreret gravhøj med tilhørende randstenskæde. Der er intet bevaret af denne høj, dog kunne denne erkendes som et stort cirkulært aftryk, og randstenskæden som spor efter sten i den sandede undergrund. En datering af højen kan vi ikke komme nærmere, men højtyper med randsten findes fra bondestenalder til

vikingetid. Mest sandsynligt er det dog, at denne høj skal tilknyttes de mange høje der ellers er i området, og dermed er dateringen ældre bronzealder.

Topografi

Vejen placerer sig i hele sit forløb på et let kuperet moræneplateau med skråninger ned mod Abildskovdal, en sidedal til Funder ådal. Traceet er gennemskåret af flere mindre nord-sydgående slugter ned mod Abildskovdal. Undergrunden bestod primært af sand og grus i forskelligt blandingsforhold. I enkelte områder sås endvidere podsoljorde med udviklet allag. Endelig sås der flere mindre lommer af ler.

Fortidsmindelandskabet

Der er i DKC registreret fem overpløjede gravhøje inden for selve motorvejstraceet (Funder sogn sb.nr. 100, 115, 117, 119 og 121). Hertil kommer yderligere tre gravhøje, der ligger helt op til tracekanten (Funder sogn sb.nr. 99, 118 og 120), hvor sb.nr. 120 på de høje målebordsblade ligger inde på motorvejstraceet. Desuden er der registreret et meget stort antal gravhøje i nærområdet, både i form af en større højgruppe omkring den østlig del af traceet og en høj række, der løber, gennem den vestlige del af traceet. Et af hærvejens mange forløb passerer den kommende motorvej sandsynligvis ved Funder Kirkeby langs førnævnte høj række. I forbindelse med de mange mindre kløfter langs nordkanten af traceet vil der være mulighed for at finde velbevarede hulvejsspor. Ud over de allerede registrerede fortidsminder viser en gennemgang af tilgængelige luftfotos og ældre kort (O1-kort og høje målebordsblade), at antallet af gravhøje i motorvejstraceet sandsynligvis er mindst dobbelt så stort som DKC-databasen viser. Inden for en afstand af 200-1000 m øst og syd for vejforløbet er der syv steder registreret bopladsspor i form af løsfund og enkeltliggende anlæg fra yngre bronzealder og frem til middelalderen (Funder sogn sb.nr. 167, 189, 190, 191, 192, 193 og 200). Der er i forbindelse med jernalder- og middelalderlokaliteterne oftest registreret spor efter jernudvinding.

Udgravningsdata

Forundersøgelsen foregik i perioden fra den 27. juli til den 14. august 2009 med følgende deltagere: museumsinspektør Peter Mohr Christensen (Udgravningsansvarlig, PMC), Cand. Mag. Peter Bye Jensen (Daglig leder, PBJ), Mag. Art. Mogens Høgshsberg (MSH) og cand. Mag. Kaj Fredsgaard Rasmussen (KFR). Der blev brugt i alt 217 timer samt 71,5 maskintimer.

Metode

Efter forundersøgelsen blev et område udvalgt til arkæologisk undersøgelse. Muldafrømningen samt fjernelsen af 10-15 cm råjord blev foretaget med en gravemaskine på bælt. Alle felter og anlæg er indmålt med GPS i system 34. Udvalgte anlæg er efter undersøgelse blevet tegnet i 1:10 og 1:20 i gravebog og på tegnefolie. Undersøgelsen blev foretaget med skovl, spade og skelske. Alle observationer samt dagbog er registreret i gravebogen.

Data

Sagen er journaliseret på Silkeborg Museum som SIM 5/2009 Skærskov I, Funder sogn. Alle oldsager og original dokumentation opbevares her.

Fremtidigt arbejde

Da undersøgelsesområdet kan betragtes at være tømt for forhistorisk arkitektur, er der intet at henstille til fremtidigt arbejde indenfor det afsatte areal.